

ΓΙΟΡΤΗ 25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 2018

- Χορωδία: «Τη Υπερμάχω...»
- Χαιρετισμός κ. Αλεξίου - Ευαγγελισμός

(Τα κορίτσια εμφανίζονται στη σκηνή κρατώντας την αφίσα με το Σολωμό και προσπαθούν να την αναρτήσουν.)

1^η : Όλο σ'εμάς τα κορίτσια αναθέτουν το στολισμό για τις γιορτές...

2^η : Και να 'τανε και τίποτα πρωτότυπο ... Πού τον θυμήθηκαν τώρα τον Σολωμό!

3^η : Ε, 25^η Μαρτίου είναι, εθνικός ποιητής, εθνικός ύμνος... κολλάει.

(Ολοκληρώνουν το στολισμό και πλησιάζουν το κοινό. Κάθονται μπροστά, σε δύο καρέκλες ή θέσεις στο τραπέζι κοιτάζοντας προς το κοινό.)

1^η : Πέρα από τον Εθνικό Ύμνο, τι άλλο έκανε;

2^η : Τι ακούσαμε πριν δύο εβδομάδες στην εκδήλωση που κάναμε στο Πανεπιστήμιο με αφορμή τη συμπλήρωση 220 χρόνων από τη γέννησή του; Άρχισε να γράφει στα Ιταλικά, αλλά γρήγορα πέρασε στη μητρική του γλώσσα, τα Ελληνικά, και έγραψε στη γλώσσα την ομιλούμενη της εποχής -τη δημοτική, όχι την καθαρεύουσα.

3^η : Αγάπησε πολύ την Ελλάδα και την ελευθερία της, αλλά στάθηκε και αυστηρός της κριτής, όταν χρειαζόταν. Είχε βαθιά γνώση της ευρωπαϊκής πνευματικής παραγωγής της εποχής του και τη μετέφερε στα έργα του, κρατώντας, όμως, πλήρως την ελληνική τους ταυτότητα. Και αυτό γιατί έψαξε την ελληνική παράδοση όσο κανένας άλλος στην εποχή του.

1^η : Ωραία. Αυτά τα έκανε πριν διακόσια χρόνια. Σήμερα κάνει τίποτα;

2^η : Ο μεγάλος ποιητής κάνει-λένε-για πάντα...

1^η : Και ήταν ο Σολωμός μεγάλος;

2^η : Έτσι λένε- ο μεγαλύτερος της εποχής του-σε όλο τον κόσμο μάλλον.

3^η : Εγώ έχω ακούσει και μία ατάκα του: «το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί εθνικόν ό,τι είναι αληθές».

1^η : Κι εγώ που νόμιζα πως συνήθως το ανάποδο γίνεται, με όσα βλέπουμε γύρω μας...

2^η : Σωστά, συνήθως το ανάποδο γίνεται, γι' αυτό και περνάμε όσα περνάμε σήμερα.

3^η : Ωραίο ακούγεται αυτό που είπε ο Σολωμός -πολύ καλύτερο, τουλάχιστον, από πολλές μεταγενέστερες φράσεις, όπως εκείνη για τα νόμιμα και τα ηθικά ...

1^η : Φαίνεται πως ο Σολωμός έβαζε πάνω απ' όλα την αλήθεια.

2^η : Πάνω απ' όλα και σε όλα. Και στη γλώσσα και στην ποίηση. Την αλήθεια έψαχνε ο άνθρωπος, και γι' αυτό δεν έγραψε σε αρχαϊζουσα γλώσσα. Έτσι, έγραφε και ξανάγραφε τα μεγάλα του ποιήματα, και ποτέ δεν έμενε ικανοποιημένος.

3^η : Να, σαν τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους», που ακούσαμε στην Αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου. Παραπάνω από δώδεκα χρόνια τους παίδευε, και, τελικά τους άφησε ημιτελείς. Θυμάσαι, πάντως, πώς τους άλλαζε από σχεδίασμα σε σχεδίασμα;

1^η : Ναι, έβγαζε όλα τα καλλογικά στοιχεία, τα περίεργα μέτρα, τις σύνθετες ομοιοκαταληξίες και τέτοια, με στόχο να βρει την απλότητα, τη γνησιότητα, δηλαδή την αλήθεια...

2^η : Εγώ εκεί που κολλάω λίγο με το Σολωμό, είναι τα ιταλικά του-σαν να μην τα πολυήξερε τα ελληνικά από την αρχή...

3^η : Πειράζει; Εγώ πιστεύω πως ήταν πιο Έλληνας από τόσους και τόσους ελληναράδες -και παλιούς και συγχρόνους μας. Ο Σολωμός επέλεξε να είναι Έλληνας. Θα μπορούσε άνετα και χαλαρά να ζήσει στην Ιταλία, όπου πήγε για σπουδές, λεφτά είχε και -αργά ή γρήγορα- θα αναγνωριζόταν ως ποιητής. Στην

Ιταλία ο δρόμος ήταν ανοικτός -δεν χρειαζόταν να τον ανοίξει μόνος του, όπως έγινε με την ελληνική ποίηση. Η Ελλάδα και η γλώσσα της ήταν επιλογή του.

1^η : Και σε πολύ δύσκολους καιρούς -τίποτα δεν υπήρχε στην Ελλάδα: ούτε ελευθερία, ούτε κράτος, ούτε πλούτος, ούτε οργάνωση. Μόνο πίστη, παράδοση, αγώνας και ελπίδα.

2^η : Και ο Σολωμός ήταν εκεί. Επέστρεψε στην Ελλάδα για να βοηθήσει με τον τρόπο του στις ώρες της ανάγκης -δεν έφυγε, όταν η πατρίδα δυστυχούσε, για την ασφαλή Ευρώπη.

3^η : Και από την άλλη, έφερε τα καλύτερα στοιχεία της τότε Ευρώπης και τα προσάρμοσε ταιριαστά στην ελληνική παράδοση -που την έμαθε μόνος του και την αγάπησε.

1^η : Η προσπάθειά του αυτή είχε και τα αντίστροφα αποτελέσματα: να επηρεαστεί και η προοδευτική και φωτισμένη Ευρώπη από το παράδειγμά του, και να φουντώσει το κίνημα του Φιλελληνισμού. Έτσι, ο «Ύμνος εις την Ελευθερία» μεταφράστηκε αμέσως σε πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες και ενέπνευσε τα φιλελεύθερα και φιλελληνικά συναισθήματα των υπόλοιπων Ευρωπαίων.

2^η : Αυτό πριν από δύο εβδομάδες το έμαθα... Αποδεικνύει, πάντως, πως το έργο του και οι ιδέες του δεν ήταν για έναν μόνο λαό, ή για μια εποχή. Και τα παιδιά που ακολουθούν αυτό θα θελήσουν να μας δείξουν.

Ποίημα: Νικηφόρος Βρεττάκος, «Διονύσιος Σολωμός»

Τὸ πρόσωπό σου, τῆς Ἑλλάδας πρόσωπο, Ποιητή.
Τ' ἀχτινοβόλα μάτια σου, μάτια δικά της.

Οἱ στοχασμοί σου, στοχασμοὶ δικοί της καὶ δικό της
τὸ πέταγμά σου στὰ μεσοῦρανα τῆς ἀρετῆς, ἀπ' ὅπου
ἔβλεπες κάτω ἐδῶ τὶς περιούσιες πέτρες
νὰ βγάζουν ἄνθη ὅπως καὶ ἄλλοτε. Τὸ μέτωπό σου
μέτωπο τῆς ἀποφασισμένης Ἐλευθερίας
πού σκέπασε μὲ τὸ ἀνανεωμένο, κυματιστό της
φόρεμα τὴν ἱερὴ ἀπὸ πάντα, καλὴ κ' ἠγαπημένη
γῆς:

Βουνὰ φτιαγμένα ἀπὸ γυαλὶ οὐρανοῦ,
ἔλατα, σκῆτες, καλύβια πού καπνίζανε ταπεινοσύνη,
θάλασσες πού λαμποκοποῦν θραύσματα ἡλίου πάνω τους,
πέτρες γιὰ φυλαχτά, πανάρχαιες ἐλιές
πού ἀκόμη στάζουνε λάδι γιὰ τοὺς θεούς,
ἄρματα πού τὰ φύλαγε κάτω ἀπὸ τὸ φουστάνι της
ἡ Παναγιά στὰ εἰκονοστάσια, καὶ μιὰ γλώσσα
γλυκόλαλη πού μύριζε ζεστὸ ψωμί, ρίγανη,
μέντα, ἀλιφασκιά καὶ γάλα Τζαβέλαινας,
κι ὅλα ὅσα δέθηκαν σφιχτά, γίναν ἓνα καὶ πέρασαν
μαζὶ μὲ ὅλους τοὺς αἰῶνες τοὺς μέσα σου
ὅσο πού ἔγινες τέλος τόπος καὶ χρόνος.

Διονύσιε, θέλω νὰ εἰπῶ πῶς μετὰ τόσα χρόνια
ἀναμονῆς σπὴν κοντινὴ θὰ βρεθεῖς ὄχθη, ἀπ' ὅπου
θ' ἀκούονται νὰ βουίζουνε σπόροι ξεσηκωμένοι,
γιομάτοι μέθη, ἔτοιμοι νὰ τρυπήσουν τὸ χῶμα
καὶ τοὺς μακριοὺς τινάζοντας μίσχους νὰ πλημμυρίσουν
τὸ χάσμα πού ἄνοιξε ὁ σεισμὸς καὶ ἐγιόμισε ἄνθη!

- **Χορωδία: «Μητέρα μεγαλόψυχη»**

Αφηγήτρια 1: Το 1824 ο Σολωμός συνέθεσε τον «Διάλογο» για τη γλώσσα. «Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;», αναρωτιέται ο εθνικός μας ποιητής συνδέοντας την έννοια της ελευθερίας και της γλώσσας, ως μέσου διαφωτισμού του λαού και απολύτρωσής του από το σκοτάδι της αμάθειας. Έτσι, το πεζό έργο του «Διαλόγου» μπορεί να θεωρηθεί συμπληρωματικό του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν», όπου ο Σολωμός εξυμνεί τα κατορθώματα της ελληνικής επανάστασης του 1821 συνθέτοντας ένα ενθουσιώδες λυρικό ποίημα σε δημώδη γλώσσα.

Αφηγήτρια 2: Ο στόχος είναι διπλός: να καταδειχθεί ότι η επανάσταση γίνεται για την απόκτηση της Ελευθερίας και, συγχρόνως, ότι οι επαναστατημένοι έλληνες έχουν καλλιεργημένη γλώσσα και αξιόλογη λογοτεχνία. Στον «Διάλογο», συμμετέχουν τρία πρόσωπα, ο Ποιητής, ένας Φίλος του και ο Σοφολογιότατος και συζητούν κάποιες βασικές απόψεις του γλωσσικού ζητήματος της εποχής, με φόντο τις πολεμικές επιχειρήσεις στο Μεσολόγγι.

Αφηγήτρια 3: Με επιχειρήματα που δείχνουν τη θεωρητική σκευή του Σολωμού, ο Ποιητής υπερασπίζεται τη γλώσσα του λαού, επιμένοντας για την καταλληλότητά της να εκφράζει υψηλά συναισθήματα και σύνθετες έννοιες. Ο Σοφολογιότατος, από την άλλη, τάσσεται υπέρ της διόρθωσης της «διαφθαρμένης» δημώδους γλώσσας, ενώ εύχεται μέχρι και την επιστροφή της αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Η συζήτηση διακόπτεται απότομα με την κορύφωση της αντιπαράθεσης του Ποιητή με τον Σοφολογιότατο.

Αφηγήτρια 4: Στο τέλος του έργου ο Ποιητής εγκαταλείπει τα ορθολογικά επιχειρήματα και εκφράζει τις απόψεις του με πάθος. Έτσι, ο Σολωμός με τον «Ύμνον εις την Ελευθερίαν» μας παρουσιάζει το νόημα της «**Εθνικής ελευθερίας**», με τους «Ελεύθερους πολιορκημένους», το νόημα της «**Ηθικής ελευθερίας**», και με το «Διάλογο» του το νόημα της «**Πνευματικής ελευθερίας**».

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Δ. Σολωμού

Α΄ Μέρος

ΦΙΛ. Έπειτα από τόσες ομιλίες, Διονύσιε, εξέχασες κυττάζοντας κατά το Μωριά.

ΠΟΙΗΤ. Το πέλαγο είναι όλο στρωτό, Σπύρο, και ο αέρας λεπτότατος, και όποιος ήθελε να κινήση για το Μωριά, δεν ημπορούσε να κάμψη ταξείδι χωρίς να δουλέψουν ακατάπαυστα τα κουπιά.

ΦΙΛ. Τι σου αρέσει περισσότερο, η ψυχία της θάλασσας, ή η ταραχή;

ΠΟΙΗΤ. Να σου πω την αλήθεια, μου άρεσε πάντα η γαλήνη, όπου απλώνεται καθαρώτατη· την εθεωρούσα σαν την εικόνα του ανθρώπου, οπού απομακρύνει από τες ανησυχίες του κόσμου, και με ειλικρίνεια φανερώνει όσα έχει μέσα του. Αλλ' αφού επέρασαν τα καράβια μας για να πάνε στο Μεσολόγγι, μ' αρέσει περισσότερο η ταραχή· εφαινονταν δυο δύο, τρία τρία, και εξάνοιγες λευκά τα κατάρτια από τα φουσκωμένα πανιά, λευκά από τους διασκορπισμένους αφρούς τα κύματα, τα οποία με μία βουή, οπού λες και ήταν χαράς, αναγάλλιαζαν εις το πέλαγο του Ιονίου, και εσουντρίβονταν εις το γιαλό της Ζακύνθου.

ΦΙΛ. Ετοιμάζεσαι πάλι να ξανακυττάξης κατά το Μωριά, και να ξανασωπάσης... αγκαλά εγώ έχω τον τρόπο να σε κάμω να ομιλής όποτε θέλω.

ΠΟΙΗΤ. Εκατάλαβα· θέλεις να ομιλήσουμε για τη γλώσσα· μήγαρις έχω άλλο στο νου μου, πάρεξ ελευθερία και γλώσσα; Εκείνη άρχισε να πατή τα κεφάλια τα τούρκικα, τούτη θέλει πατήση ογλήγορα τα σοφολογιωτίστικα, και έπειτα αγκαλιασμένες και οι δυο θέλει προχωρήσουν εις το δρόμο της δόξας, χωρίς ποτέ να γυρίσουν οπίσω, αν κανέναν Σοφολογιώτατος κρώζη ή κανέναν Τούρκος γαβγίζη· γιατί για 'μέ είναι όμοιοι και οι δύο.

ΠΟΙΗΤ. Βλέπω από μακρυά έναν Σοφολογιώτατον· επιθυμώ για την ψυχία μου και για τη δική σου, και για τη 'δική του, να μην έλθη κοντά μας.

ΦΙΛ. Το επιθυμώ πολύ· εσύ θυμώνεις πάρα πολύ.

ΠΟΙΗΤ. Θυμώνω γιατί είμαι στενεμένος να ξαναπώ τα πράγματα, όπου είπαν τόσες φορές τα άλλα έθνη, και δίχως ωφέλεια να τα ξαναπώ. Οι Γάλλοι έλαβαν φιλονικεία για τη γλώσσα, και ετελείωσε· την έλαβαν οι Γερμανοί, την έλαβαν οι Ιταλοί, και με τόσο πείσμα! Ησύχασαν τέλος

πάντων, γράφοντας τη γλώσσα του λαού τους, τα σοφά Έθνη, και αντί εκείνες οι ελεεινές ανησυχίες να μας είναι παράδειγμα για να τες αποφύγουμε, επέσαμε εις χειρότερα σφάλματα. Τέλος πάντων οι Σοφολογιώτατοι εκείνων των εθνών ήθελαν να γράφεται μία γλώσσα, οπού ήταν μία φορά ζωντανή εις τα χείλη των ανθρώπων· κακό πράγμα βέβαια, και αν ήταν αληθινά δυνατόν· γιατί δυσκολεύει την εξάπλωσι της σοφίας· αλλ' οι δικοί μας θέλουν να γράφουμε μία γλώσσα, η οποία μήτε ομιλιέται, μήτε άλλες φορές ωμιλήθηκε, μήτε θέλει ποτέ ομιληθή.

ΦΙΛ. Ο Σοφολογιώτατος έρχεται κατά 'μάς·

ΠΟΙΗΤ. Καλώς τα 'δέχθηκες με την υπομονή σου! Εγώ δεν θέλω λόγια μ' αυτόν. Κύττα πώς τρέχει!

ΣΟΦ. Έφαγα τον κόσμο, φίλτατε, για να σ' εύρω· έτρεχα, όπως είναι το χρέος ενός καλού πατριώτη να τρέχει, όταν είναι εις κίνδυνον η δόξα του γένους· ένα βιβλίο θέλει τυπωθή γλήγορα, γραμμένο εις τη γλώσσα του λαού της Ελλάδας, οπού λέγει κακό για μας τους σοφούς, και μου κατοφαίνεται.

ΦΙΛ. Γιατί σου κατοφαίνεται;

ΣΟΦ. Γιατί πολλά μυαλά είναι σωστά, και πολλά όχι· και όσα δεν είναι σωστά, ημπορεί να απατηθούν. Είναι τόσοι χρόνοι οπού σπουδάζω για το κοινόν όφελος της πατρίδας μου, και δεν επιθυμούσα να έβγουν άλλοι να μου τυφλώσουν τους ανθρώπους. Ήλθα σ' εσέ, οπού είσαι σοφός και συ, για να ενωθούμε με όσους συλλογίζονται καλά, και να καταπλακώσουμε αυτόν τον βάρβαρον συγγραφέα.

ΦΙΛ. Και ποίος είναι ο συγγραφέας;

ΣΟΦ. Δεν μου είπαν τ' όνομά του· μου είπαν 'πως είναι ένας νέος, ο οποίος για την κοινή γλώσσα βαστάει πάντα το σπαθί στο χέρι. Γι' αυτόν δεν με μέλει· με μέλει για το κοινόν όφελος.

ΦΙΛ. Και τι όφελος;

ΣΟΦ. Η γλώσσα σου φαίνεται 'λίγη ωφέλεια; με τη γλώσσα θα διδάξης το κάθε πράγμα· λοιπόν πρέπει να διδάξης πρώτα τες ορθές λέξεις.

ΠΟΙΗΤ. Σοφολογιώτατε, τες λέξεις ο συγγραφέας δεν τες διδάσκει, τες μαθαίνει από του λαού το στόμα· αυτό το 'ξέρουν και τα παιδιά.

ΣΟΦ. (Με μεγάλη φωνή). Γνωρίζεις τα Ελληνικά, Κύριε; τα γνωρίζεις, τα εσπούδαξες από μικρός;

ΠΟΙΗΤ. (Με μεγαλύτερη φωνή) Γνωρίζεις τους Έλληνας, Κύριε; τους γνωρίζεις, τους εσπούδαξες από μικρός;

ΦΙΛ. Αδέλφια, μην αρχινάτε να φωνάζετε, γιατί βρισκόμασθε εις το δρόμο, και η αληθινή σοφία λείπει το δίκαιόν της χωρίς θυμούς.

ΣΟΦ. (Χαμηλώνοντας τη φωνή και προσπαθώντας να φανή μεγαλόπρεπος). Αλήθεια, φίλε· έτσι έκανε και ο Σωκράτης.

ΠΟΙΗΤ. Απαράλλαχτα! Θυμήσου το όνομα, γιατί ημπορεί να χρειασθή. Ωστόσο σου ξαναλέγω ότι ο διδάσκαλος των λέξεων είναι ο λαός.

ΣΟΦ. Τούτο μου φαίνεται πολύ παράξενο· ένας από τους σοφωτέρους του έθνους μας έγγραψε ότι, για να γράφουμε με τα λόγια του λαού, πρέπει και με τους στοχασμούς του λαού να συλλογίζώμασθε.

ΦΙΛ. Αν ήταν αυτό αληθινό, όλοι οι άνθρωποι ενός τόπου έπρεπε να έχουν τους ίδιους στοχασμούς· διαφέρουν όμως εις αυτούς, όπως διαφέρουν εις τες φυσιογνωμίες.

ΣΟΦ. Σε τούτο το στερνό, φρόνιμα ωμίλησες· τες λέξεις όμως του λαού να μεταχειριζόμασθε είναι άγνωστο πράγμα.

ΠΟΙΗΤ. Το ενάντιο είναι άγνωστο. Εις τι περιστάσεις βρισκόμασθε, εις τι περιστάσεις βρίσκεται η γλώσσα μας; Εβγήκε ακόμα κανένας μεγάλος συγγραφέας να μας είναι παράδειγμα, ο οποίος να ευγένισε αληθινά τα λόγια της, ζωγραφίζοντας με αυτά εικόνες και πάθη;

ΣΟΦ. .. 'σαν τον Όμηρο, όχι βέβαια..

ΦΙΛ. Πολύ 'ψηλά επήδησες, φίλε. Πες μου λοιπόν πώς πρέπει να πορευθούμε;

ΣΟΦ. Πρέπει να τρέξουμε εις τες μορφές των αρχαίων ελληνικών λέξεων, και να πάρουμε όσες μπορούμε, και κάποιες από τες δικές μας, οπού δεν είχαν οι Παλαιοί, να τες σύρουμε στην παλαιά μορφή.

ΦΙΛ. Γιατί;

ΣΟΦ. Γιατί αυτές οι λέξεις είναι ευγενικότερες.

ΠΟΙΗΤ. Σ' ερωτώ ποίο αλφαβητάρι είναι ευγενικότερο το 'δικό μας, ή το ιταλικό;

ΣΟΦ. Όσο για τούτο... τα γράμματα κάθε αλφαβηταρίου έχουν την ίδια ευγένεια.

ΠΟΙΗΤ. Δηλαδή δεν έχουν καμμίαν αφ' εαυτού τους. Πες για τες λέξεις· η ευγένειά τους κρέμεται από την τέχνη, με την οποίαν τες μεταχειρίζεσαι.

ΣΟΦ. Όποιαν τέχνην και αν μεταχειρισθής, οι λέξεις τής τωρινής Ελλάδας είναι διεφθαρμένες... Τι ευγένεια μπορούν να έχουν οι λέξεις μας, αν είναι διεφθαρμένες;

ΠΟΙΗΤ. Η ευγένεια των γλωσσών είναι η ευγένεια των ανθρώπων.

Χορωδία: «Το χάραμα επήρα»

Β' Μέρος

ΣΟΦ. Και ποίος μπορεί να μου εμποδίση να διορθώσω, καθώς θέλει ο Κοραΐς, τες λέξεις μας με τα σχήματα της αρχαίας ελληνικής;

ΠΟΙΗΤ. Για ποίο λόγο θέλεις να κάμης τέτοια διόρθωσι;

ΣΟΦ. Γιατί η διόρθωσι μιας γλώσσας νέας πρέπει να γείνη με την οδηγία της μητρός της· όλη η Ελλάδα λέγει μάτι, εμείς πρέπει να διορθώσουμε, και να 'πούμε ομμάτιον· λέγει κρεββάτι, πρέπει να 'πούμε κρεββάτιον.

ΦΙΛ. Τού λαού της Ελλάδας είναι όλες τες λέξεις...

ΣΟΦ. (κοκκινίζοντας). Πάντα τον λαό μου βγάνεις έξω για διδάσκαλο! ποίος το είπε ποτέ!

ΠΟΙΗΤ. Πολλοί το είπαν, πολλοί.

ΣΟΦ. Σε παρακαλώ να μου 'πης ποίος το είπε;

ΠΟΙΗΤ. Θυμήσου το όνομα, οπού εμελέτησες προτίτερα, γιατί τώρα χρειάζεται.

ΣΟΦ. Ποίος, ο Σωκράτης;

ΠΟΙΗΤ. Ο ίδιος. Λέει πως η φύσι των πραγμάτων ηθέλησε να γεννιούνται τα λόγια από το στόμα όχι δύο και τριών ανθρώπων, αλλά από του λαού το στόμα.

Υποτάξου πρώτα στη γλώσσα του λαού, και, αν είσαι αρκετός, κυρίεψε την.

ΣΟΦ. Αυτό δεν το καταλαβαίνω πώς γίνεται.

ΠΟΙΗΤ. Κάθε λέξι για να λάβη ευγένεια, δεν χρειάζεται άλλο παρά η τέχνη του συγγραφέα.

ΣΟΦ. Η βάσι λοιπόν, εις την οποίαν πρέπει να καλλωπίσουμε τη γλώσσα μας, αντί να είναι η αρχαία ελληνική, θέλεις να είναι η τωρινή;

ΠΟΙΗΤ. Βεβαίως!

ΣΟΦ. Και η φτώχεια της γλώσσας δεν σου φέρνει σύγχυσι καμμία;

ΠΟΙΗΤ. Πρώτον μεν, δεν άκουσα ποτέ 'πως η φτώχεια μιας γλώσσας είναι αρκετό δικαιολόγημα, για να την αλλάξουν οι σπουδαίοι· δεύτερον δε, ποίος αποφάσισε 'πως είναι φτωχή;

ΣΟΦ. Όλοι οι σοφοί του έθνους.

ΠΟΙΗΤ. Σοφοί; ας είναι· και οι σοφοί δεν σου φαίνονται 'πως μπορούν να κάνουν λάθος;

ΣΟΦ. Εγώ σε βεβαιώνω ότι πολεμώ για την αλήθεια, και όχι για τίποτε άλλο.

ΠΟΙΗΤ. (Πιάνοντας φιλικά το χέρι του Σοφ.) Τίμια λόγια σου εβγήκαν από το στόμα· και εγώ και εσύ πολεμούμε για την αλήθεια· αλλά συλλογίσου καλά, μήπως κυνηγώντας την αλήθειαν εις εκείνον τον τρόπο, απατήθης, και βρεις μόνο κανένα φάντασμά της...

ΣΟΦ. (γελάει) Σε παρακαλώ να θυμηθής τα λόγια τα πικρά 'πού μου είπες. Εμείς, εμείς θέλει σπκώσουμε τους στύλους της γλώσσας, τώρα 'που η ελευθερία...

ΠΟΙΗΤ. Δεν υποφέρεσαι πλέον! Είδαμε το όφελος, όπου εκάμετε με τα φώτα σας εις την επανάστασι της Ελλάδας· ακούσαμε ποιητάδες ανόπτους, 'που ήθελαν να αθανάτισουν τους 'Ηρωες και οι 'παινεμένοι 'Ηρωες δεν εκαταλάβαιναν λέξι· Ω Σοφολογιώτατοι! αυτά είναι τα μαθήματα, οπού τους δίνετε, και θέλετε να τους φωτίσετε! τόσο κάνει να τους φωτίσετε με μία φούχτα στάχτη στα μάτια! Σας δίνω όμως την είδηση ότι ετέλειωσε το βασίλειόν σας εις την Ελλάδα με των Τούρκων το βασίλειο. Ετέλειωσε, και ίσως αναθεματίστε την ώρα της Επανάστασεως· όχι, όχι, η Ευρώπη, οπού έχει προσπλωμένα εις εμάς τα μάτια της, για να ιδή τι κάνουμε τώρα, όπου συντριβούμε τες άλυσες της σκλαβιάς δεν θέλει μας ιδή ποτέ να υποταχθούμε εις τριάντα τυράννους ξύλινους!

ΣΟΦ. (κοιτάζει στα μάτια τον ποιητή και φεύγει).

ΦΙΛ. Είμαι βέβαιος ότι του φαίνεται 'πως σ' εχαιρέτησε, τόσο είναι καταζαλισμένος! Δεν ηξέρει τι ν' αποκριθή, όμως δεν τον εκατάπεισες. Τρέχει να ξαναπή αλλού τί είναι γλώσσα διεφθαρμένη.

ΠΟΙΗΤ. (Κυτάζοντας κατά το Μωριά). Ο ήλιος έχει συναγμένες τες υστερινές του ακτίνες εκεί.

ΦΙΛ. Θυμήσου τα λόγια της Θείας Γραφής· να μη σ' εύρη θυμωμένον ο ήλιος οπού πέφτει.

ΠΟΙΗΤ. Αγιώτατα λόγια! και προσπαθώ, στη ζωή μου, να τα θυμούμαι, όσον δυνατόν περισσότερο· αλλά κάθε φορά, 'που φιλονεικήσω με τους Σοφολογιώτατους, οι οποίοι προσπαθούν να τυφλώσουν το γένος, τέτοια λόγια μου βγαίνουν ολότελα από τό νου.

ΦΙΛ. Έχεις προσπλωμένα τα μάτια σου εκεί, Διονύσιε, και τόσο αναμμένος είσαι στό πρόσωπο, και τόσο σου τρέμουν τα μέλη, οπού φαίνεται 'πως ετοιμάζεσαι να πας εκεί πέρα να πολεμήσης.

ΠΟΙΗΤ. Μου πονεί η ψυχή μου, Σπύρο· οι δικοί μας χύνουν τό αίμα τους αποκάτου από το Σταυρό, για να μας κάμουν ελεύθερους, και τούτος, και όσοι του ομοιάζουν, πολεμούν, γι' ανταμοιβή, να τους αλλάξουν τη γλώσσα.

Ποίημα: Δ. Σολωμός, «Η γυναίκα της Ζάκυθος», Κεφ. 3 στίχοι 1,2,3,7,10,11.

1. Και εσουνέβηκε αυτές τες ημέρες όπου οι Τούρκοι επολιορκούσαν το Μισολόγγι, και συχνά ολημερίς και κάποτε οληνυχτίς έτρεμε η Ζάκυθος από το κανόνισμα το πολύ,

2. Και κάποιες γυναίκες Μισολογγίτισσες επερπατούσαν τριγύρω γυρεύοντας για τους άνδρες τους, για τα παιδιά τους που επολεμούσανε.

3. Στην αρχή εντρεπότανε να 'βγουνε και επροσμένανε το σκοτάδι για ν' απλώσουν το χέρι, επειδή δεν ήταν μαθημένες.

7. Κι όταν εκουραζόντανε, εκαθόντανε σ' ακρογιάλι κι ακούανε, γιατί εφοβόντανε μην πέσει το Μισολόγγι.

10. και δεν τους έλεγε κανένας το όχι, γιατί οι ρώπσες των γυναικών ήτανε τες περσότερες φορές συντροφευμένες από τες κανονιές του Μισολογγιού κι η γη έτρεμε κάτω από τα πόδια μας.

11. Και οι πλέον πάμφτωχοι εβγάνανε το οβολάκι τους και το δίνανε και κάνανε τον σταυρό τους κοιτάζοντας κατά το Μισολόγγι και κλαίοντας.

Ποίημα: Δημήτρης Παπαδίτσας, «Διονύσιος Σολωμός»

Για τον Διονύσιο Σολωμό τι έχω να πω; από γύρη

κι ανθούς η κάθε λέξη του και φως και ονειροπύλη

στης λευτεριάς το ουράνιο πανηγύρι
όπου χορέψαν οι έρωτες με τον ξανθόν Απρίλη.

Ποιός σ' έστειλε και ποιός θεάς το γάλα έχεις βυζάζει
που απ' της Τουρκιάς τα σίδερα μιά νύχτα είχε λυθεί,
Μεγάλε μας, μάς έμαθες πώς η αρμονία και η τάξη
αστράψαν μέσα στη σκλαβιά σαν δίκωπο σπαθί.

Επίλογος: Τι αντιπροσωπεύει, λοιπόν, για μας ο Σολωμός σήμερα; Ως ένας πρωτοπόρος διανοούμενος του καιρού του, είχε την ικανότητα να διακρίνει τα στοιχεία εκείνα που αποτελούσαν τα θεμέλια της πνευματικής μας παράδοσης, να τα συνθέσει σε ένα ενιαίο και συνεκτικό σύστημα που να αναδεικνύει τη διαχρονική τους αξία και την επικαιρότητά τους, ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ως σύγχρονες αξίες για το παρόν και το μέλλον. Έτσι, διαμόρφωσε, με στοιχεία της δικής μας παράδοσης, τα πρότυπα και το βασικό προσανατολισμό της νεοελληνικής παιδείας και συνέβαλε στην πολιτισμική μας αυτογνωσία. Και είναι για όλους αυτούς τους λόγους ποιητής και στοχαστής οικουμενικός, διαχρονικός και διαρκώς επίκαιρος.

- **ΕΘΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ**
- **Κλείσιμο Διευθυντή**